

Ewa Grzędziewska

EAHIL – Europejskie Stowarzyszenie ds. Informacji Medycznej i Bibliotek: (konferencje i warsztaty)

Forum Bibliotek Medycznych 1/1, 488-495

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

odbywają się zajęcia, planujemy utworzenie pracowni dydaktycznej (w budynku wypożyczalni).

Utworzyliśmy również dodatkowe stanowiska komputerowe w Czytelni Czasopism, co pozwoli na korzystanie w jednym miejscu z czasopism drukowanych i elektronicznych.

Jesteśmy w trakcie wprowadzania elektronicznego systemu usług, umożliwiającego zdalne zamawianie zestawień tematycznych, wypożyczeń międzybibliotecznych oraz kserokopii.

Aby ulepszyć system obiegu informacji między biblioteką a uczelnią przygotowujemy bazę adresów emaliowych pracowników naukowych do których będą wysyłane informacje o nowościach, dostęпах testowych do baz i nowych usługach.

Nadal będziemy rozbudowywać bazę czasopism elektronicznych, integrującą czasopisma z różnych serwisów: SpringerLink, ScienceDirect, Ebscohost, ABE.

Czasopisma elektroniczne, subskrybowane przez Bibliotekę nie są uwidocznione w katalogu OPAC i wykaz na stronie domowej jest ważnym źródłem informacyjnym. Świadczą o tym statystyki logowań.

Przenosimy tradycyjnie opracowaną kartotekę „Sylwetki zasłużonych postaci wrocławskiej medycyny” do bazy komputerowej, napisanej w języku skryptowym php. Planujemy poszerzyć ją o dodatkowe pole (biogram) oraz zaopatrzyć w opcje wyszukiwawcze.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom pracowników naukowych organizujemy dostępy do niektórych serwisów z komputerów domowych. Jest to możliwe w przypadku takich baz jak PBL, IPA czy serwisu Ebscohost.

Problemem, który leży poza gestiami Biblioteki jest fakt, że nie wszystkie ośrodki Akademii Medycznej znajdują się w uczelnianej sieci komputerowej. Część klinik mieści się w „nie akademickich budynkach”, zajmuje pomieszczenia szpitali miejskich i korzysta z ich łączy. Komplikuje to dostęp do oferowanych przez bibliotekę usług i elektronicznych źródeł informacyjnych. Konieczna jest ściślejsza współpraca z Ośrodkiem Sieciowo – Komputerowym uczelni i ,o ile to możliwe, organizacja dostępu przez serwer akademicki.

Mgr Ewa Grzędzilewska
Poznań – AM

EAHIL – EUROPEJSKIE STOWARZYSZENIE DS. INFORMACJI MEDYCZNEJ I BIBLIOTEK (KONFERENCJE I WARSZTATY)

Już w połowie lat 80. XX wieku środowisko bibliotekarskie zaczęło odczuwać potrzebę współpracy pomiędzy europejskimi bibliotekami medycznymi. W 1985

roku podczas V Międzynarodowego Kongresu Bibliotekarstwa Medycznego w Tokio wystąpiono z inicjatywą zorganizowania konferencji służb informacyjnych i bibliotekarzy medycznych z krajów europejskich.

Pierwsza Europejska Konferencja Bibliotek Medycznych, która odbyła się w Brukseli od 30 IX do 5 X 1986 r., zaowocowała powstaniem Europejskiego Towarzystwa ds. Informacji Medycznej i Bibliotek (European Association for Health Information and Libraries). Statut Towarzystwa został podpisany 18 VIII 1987 r. w Brighton w Wielkiej Brytanii przez przedstawicieli 13 krajów europejskich.

EAHIL, do którego należy obecnie około 500 bibliotekarzy z 25 krajów europejskich, utrzymuje ścisłe kontakty z Medical Library Association (Stowarzyszenie Bibliotek Medycznych) ze Stanów Zjednoczonych, z Sekcją Bibliotek Nauk Biologicznych i Medycznych IFLA oraz z WHO. Główne cele EAHIL to:

- poprawa współpracy między bibliotekami medycznymi w Europie,
- umocnienie więzi z bibliotekami medycznymi z krajów Europy Środkowo-Wschodniej,
- podniesienie standardów usług i działań w bibliotekach opieki zdrowotnej i medycznych bibliotekach akademickich,
- zapewnienie bibliotekarzom i pracownikom działów informacji medycznej właściwej informacji zawodowej,
- popieranie doskonalenia zawodowego,
- reprezentowanie bibliotekarzy medycznych w instytucjach europejskich i w WHO.

Organem prasowym Towarzystwa jest wydawany od 1987 r. kwartalnik „Newsletter to European Health Librarians”, w skróconej wersji dostępny również w Internecie na stronie <http://www.eahil.org/newsletter/newsletters.htm>

Ponadto co drugi rok organizowane są konferencje bibliotek medycznych (Bruksela – 1986, Bolonia – 1988, Montpellier – 1992, Oslo – 1994, Coimbra – 1996, Utrecht – 1999, Londyn – 2000, Kolonia – 2002) oraz mniej regularnie warsztaty (Whila, Bruksela – 1990, Barcelona – 1993, Tartu – 1999, Alghero na Sardynii – 2001), sympozja (Praga – 1995), seminaria oraz kursy doskonalenia zawodowego.

Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Poznaniu od kilku lat bierze czynny udział w działalności EAHIL. Po raz pierwszy przedstawiciele naszej Biblioteki – która wówczas jeszcze nie należała do EAHIL – pojawili się w Tartu w Estonii, gdzie od 30 VI do 2 VII 1999 r. odbywały się warsztaty zatytułowane *Towards quality in the medical information – virtue in virtual environment (W kierunku jakości w usługach informacji medycznej – sztuka wirtualnej rzeczywistości)*.

Podczas warsztatów uczestnicy mieli okazję pogłębienia swojej wiedzy w następujących dziedzinach: MeSH&NLM Classification, Benchmarking, Editing Newsletter, Resources on the Internet, How to set up facilitated group mentoring programme, Evidence Based Medicine.

Ponadto podczas sesji zostały omówione potrzeby poszczególnych grup użytkowników: lekarzy, pielęgniarek i pacjentów. Podkreślano, iż tylko przy ścisłej współpracy między lekarzami a bibliotekarzami można wyeliminować tzw. szum informacyjny i dzięki temu wyłuskać najbardziej wartościową wiedzę medyczną. Analizie poddano także źródła informacji wykorzystywanej przez pielęgniarki w podejmowaniu decyzji zawodowych. Okazało się, iż większość z nich opiera swe decyzje na informacjach pochodzących z przekazu ustnego. Zmiana tego zjawiska stanowi duże wyzwanie, zarówno dla wykładowców, jak i bibliotekarzy. W jednym z referatów zaprezentowano także działalność biblioteki stworzonej wyłącznie na potrzeby chorych i ich rodzin. W czasie sesji poświęconej elektronicznej dystrybucji dokumentów omówiono m.in. publikowanie w Internecie jako formę szybkiego i szerokiego przedstawiania doniesień naukowych oraz zaprezentowano pełnotekstową bazę dysertacji online stworzoną przez Bibliotekę Medycyny Weterynaryjnej Freie Universität w Berlinie.

W roku 2002 Biblioteka Główna Akademii Medycznej w Poznaniu przystąpiła do EAHIL i już jako pełnoprawny członek uczestniczyła w 8. Konferencji EAHIL, która odbywała się w Kolonii od 18 do 21 IX tego roku pod hasłem *Thinking globally – Acting locally. Medical libraries at the turn of an era (Myśl globalnie – działaj lokalnie. Biblioteki medyczne na przełomie wieków)*. Podczas konferencji tej, w sesji tematycznej *Benefits of co-operation*, zaprezentowany został referat *Cooperation between medical academic libraries in Poland*, autorstwa Anieli Piotrowicz, Ewy Grządzielewskiej i Barbary Torlińskiej z Biblioteki Głównej Akademii Medycznej w Poznaniu. Uczestnikom Konferencji w Kolonii zaproponowano tak bogaty program, iż niemożliwe stało się wysłuchanie wszystkich referatów, bowiem prezentacje odbywały się równolegle. W czasie poszczególnych sesji omawiano następujące bloki tematyczne: doświadczenia w ocenie jakości stron internetowych, wsparcie praktyk medycznych opartych na faktach, kwestionowanie doniesień naukowych, korzyści wynikające ze współpracy, transformacja w kierunku biblioteki elektronicznej, rozwój informacji dla pacjentów i praktyki medycznej opartej na faktach. Jeden z referatów dotyczył także bibliotekarzy klinicznych, zaangażowanych w szpitalach i na oddziałach, których praca bezpośrednio przekłada się na jakość świadczonych usług medycznych.

Tegoroczne warsztaty EAHIL odbyły się 25–28 czerwca w Oslo pod hasłem *Cross Boundaries – Join Forces (Przekraczajmy granice – łączmy siły)*. Komitetowi organizacyjnemu przewodniczyła Elizabeth Husem. Po raz pierwszy w organizacji warsztatów EAHIL uczestniczyły biblioteki medyczne z krajów nadbałtyckich – Litwy, Łotwy i Estonii. Ze 136 osób, które wzięły udział w warsztatach, połowę stanowili przedstawiciele krajów nadbałtyckich i skandynawskich. Trzy osoby reprezentowały Stany Zjednoczone, pozostali uczestnicy natomiast pochodzili z krajów europejskich, od Irlandii po Rumunię.

Konferencja rozpoczęła się przyjęciem wydanym w Ratuszu przez burmistrza Oslo. W mowie powitalnej burmistrz, nawiązując do hasła warsztatów *Przekraczajmy granice – łączmy siły*, podkreślił znaczenie międzynarodowej współpracy na polu fachowej informacji medycznej zarówno dla lekarzy, jak i dla pacjentów. Po przyjęciu uczestnicy zwiedzali przepiękne sale reprezentacyjne Ratusza, a wieczorem Bibliotekę Fakultetu Medycznego w Oslo. Na zakończenie dnia w Bibliotece odbyło się kolejne przyjęcie, podczas którego zaserwowano specjalności kuchni skandynawskiej – przepyszne roladki z łososia.

Po uroczystym dniu inauguracyjnym rozpoczęły się spotkania warsztatowe. Uczestnicy mieli do wyboru następujące tematy kursów: zarządzanie czasopismami elektronicznymi (E-Journal-Management), PubMed i inne źródła Narodowej Biblioteki Medycyny w Bethesda, zarządzanie projektami, szkolenie użytkowników, współpraca a rywalizacja między bibliotekami.

W czasie trwania warsztatów ogłoszono również liczne referaty. Komitet programowy zdecydował, iż aktualne problemy bibliotekarstwa medycznego omawiane będą na forach poszczególnych grup dyskusyjnych („Focus Group Sessions”). Pomiędzy referatami odbywały się prezentacje sponsorów.

Biblioteki a zdrowie publiczne

Podczas pierwszej sesji omówiono zagadnienie dostępności do wartościowego piśmiennictwa medycznego, zarówno dla profesjonalistów, jak i pacjentów.

Profesor Irena Miseviciene, dyrektor Instytutu Badań Biomedycznych na Uniwersytecie Kowieńskim na Litwie, w swoim referacie pt. *Kontrola zachorowań a literatura medyczna – doświadczenia litewskie (Disease Control and Health Literacy – the Lithuanian Experience)* wykazała, iż zachodzi duży związek pomiędzy kompetencją w fachowej informacji medycznej oraz umiejętnością skorzystania z niej a stanem zdrowia pojedynczego człowieka. Jednym słowem, im wyższy poziom wykształcenia, tym większa świadomość zachowań prozdrowotnych, a co za tym idzie i mniej wydatków na samo leczenie. Profesor Miseviciene swój wykład poparła liczną statystyką.

Problemem lepszego dostępu do fachowej literatury medycznej zajęła się także Eve-Marie Lacroix z Narodowej Biblioteki Medycyny ze Stanów Zjednoczonych. Na przykładzie projektu MedlinePlus autorka pokazała, w jaki sposób NLM współpracuje z organizacjami zajmującymi się problematyką zdrowotną na płaszczyźnie lokalnej. I tak, dzięki powiązaniu baz NLM z bazami lokalnymi destryktu Północnej Karoliny, uzyskano dodatkowe możliwości informacyjne dla indywidualnych użytkowników. Jak to określa Lacroix, poprzez jedno „kliknięcie” można dowiedzieć się wszystkiego o interesującej nas chorobie, dotrzeć do lekarzy specjalistów oraz grup wsparcia.

Oba powyższe referaty unaocznily, iż biblioteki medyczne w krajach skandynawskich oraz w Stanach Zjednoczonych prezentują wspólne podejście do nowej grupy docelowej, jaką stanowią pacjenci. Współczesne biblioteki stają więc

przed kolejnym wyzwaniem – mają służyć nie tylko nauce, lekarzom oraz innym osobom profesjonalnie związanym z medycyną, ale przede wszystkim powinny otworzyć się na pacjenta. W tym kontekście biblioteki zaczynają spełniać nowe, ogólnospołeczne zadania.

Grupa docelowa: personel pielęgniarski

W karajach skandynawskich pielęgniarstwo jest zawodem, który zdobywa się na 3-letnich studiach wyższych, dzięki czemu studenci wyrabiają sobie nawyk korzystania z zasobów bibliotek – fachowej literatury. Także później, już w miejscu pracy, wskazane jest, by wykształcona kadra pielęgniarska nadal korzystała z profesjonalnej literatury. Tu pojawia się przed bibliotekami kolejne wyzwanie – powinny one uwzględniać potrzeby także tej grupy użytkowników.

Dr Olof Sundin, docent w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Boras w Szwecji, przedstawił główne tezy swej pracy doktorskiej, którą ukończył wiosną 2003 r. Przedmiotem badań Sundina był rozwój postaw informacyjnych pielęgniarek i pielęgniarzy przez ostatnie 30 lat. Autor zaakcentował, iż ta grupa zawodowa czyni wielkie starania o własną identyfikację zawodową, podkreślając swą odrębność od środowiska lekarskiego. Co ciekawe, pielęgniarstwo tkwi niejako w rozdarciu pomiędzy służebną, pełną poświęcenia opieką nad pacjentem a uznanym akademickim wykształceniem. Sundin uważa, iż im bardziej będzie wzrastał prestiż i poziom wykształcenia pielęgniarek i pielęgniarzy, tym większe będzie zapotrzebowanie tej grupy na specjalistyczną informację naukową.

Lisa Salmi, kierowniczka Biblioteki Medycznej na Uniwersytecie w Kuopio w Finlandii, w referacie zatytułowanym *Pielęgniarstwo oparte na dowodach a biblioteki: czy znajdujemy to czego szukamy?* przedstawiła wyniki ankiety przeprowadzonej wśród personelu pielęgniarskiego. Autorka prześledziła poszukiwania literaturowe dla pielęgniarstwa w poszczególnych bazach. Okazało się, iż występują znaczne rozbieżności w sposobie indeksowania pielęgniarstwa w takich bazach jak PubMed czy Cinahl. Szczególną przeszkodą w precyzyjnych poszukiwaniach jest brak pielęgniarskiego tezausa, bowiem pielęgniarstwo jako nauka nie jest tak dobrze usystematyzowane jak medycyna. Aby uzupełnić tę lukę, w Finlandii zaczęto opracowywać tezaurus pielęgniarski w języku fińskim.

Autorka postawiła pytanie, czy pojęcia takie jak „evidence-based” albo „systematic review”, stosowane przy poszukiwaniach literatury medycznej, można zastosować także do poszukiwań literatury pielęgniarskiej.

Oba powyższe referaty koncentrowały się wokół pielęgniarek i pielęgniarzy jako nowej i ważnej grupy użytkowników bibliotek. Śmiało można stwierdzić, iż skandynawskie biblioteki medyczne są instytucjami otwartymi, starającymi się poszerzyć i unowocześnić zakres swoich usług.

Informacja naukowa w programach nauczania

Anne-Marie Haraldstad, kierowniczka Oddziału Szkolenia Użytkowników Fakultetu Medycznego na Uniwersytecie w Oslo, w referacie pt. *Informacja naukowa w programach nauczania* mówiła o obligatoryjnym wprowadzeniu do programu nauczania studentów medycyny zajęć z informacji naukowej. Okolicznością sprzyjającą było to, iż na wydziale medycznym wprowadzono w tym czasie nauczanie problemowe. Tok studiów w systemie PBL wymaga od studiujących poszukiwań literaturowych już w pierwszym semestrze.

Zajęcia biblioteczne z informacji naukowej odbywają się w I, VIII i X semestrze i koncentrują się wokół trzech głównych założeń: studium samodzielnie korzystają z biblioteki, wyszukują literaturę medyczną i potrafią ją krytycznie ocenić.

Wprowadzenie zajęć z informacji naukowej zakończyło się pełnym sukcesem, jednak autorka podkreśla, iż nie była to łatwa droga. Znakomite efekty są owocem pracy m.in. trzysobowego zespołu bibliotekarzy, który zajmuje się wyłącznie szkoleniami.

Współpraca bibliotek krajów skandynawskich i nadbałtyckich

Skandynawię i kraje nadbałtyckie wiąże położenie geograficzne i historia, jakkolwiek przez cały okres istnienia ZSRR kontakty między tymi państwami siłą rzeczy uległy znacznemu rozluźnieniu. Dzisiaj, po uzyskaniu niepodległości przez Litwę, Łotwę i Estonię, mimo zbudowanej przez lata nieufności, widoczna jest chęć odrodzenia kontaktów na różnych płaszczyznach.

Meile Kretaviciene, kierowniczka Biblioteki Medycznej na Uniwersytecie Kowieńskim na Litwie, oraz Elisabeth Husem z Biblioteki Medycznej na Uniwersytecie w Oslo, opracowały wspólnie artykuł o współpracy skandynawsko-bałtyckiej. W 1994 r. zainicjowany został Skandynawsko-Bałtycki Program Bibliotek Medycznych. Od 2000 r. w Kownie organizowane są programy edukacyjne dla bibliotekarzy z państw nadbałtyckich.

Odziedziczony na Litwie po ZSSR typ bibliotekarstwa zupełnie nie odpowiadał wymogom współczesności. Nadmiar literatury politycznej (20%), brak komputerów, systemów informacji bibliotecznej i profesjonalnej literatury zagranicznej sprawiał, iż Litwa pozostawała daleko w tyle za innymi państwami. Dzięki Programowi Partnerstwa Litwini szybko nadrobili zaległości. Elisabeth Husem stwierdziła, iż projekt Partnerstwa jest nie tylko jednostronnym programem pomocy dla państw nadbałtyckich, ale przynosi on korzyści obu stronom. Dzięki kontaktom tym Skandynawowie mogli zapoznać się z kulturą, historią i zwyczajami państw tak bliskich im geograficznie, a oddzielonych przez lata całe „żelazną kurtyną”.

Warto odnotować także, iż obie autorki referatu, mimo wspólnego przekonania, że Program Partnerstwa przynosi wymierne korzyści obu stronom, pokusiły się także o słowa krytyczne, o przeanalizowanie pozytywów i negatywów wzajemnej współpracy.

Powrót do bibliotek

Na warsztatach EAHIL nie mogło zabraknąć niezwykle aktualnego tematu – alternatywnych sposobów publikacji naukowych. Problemem tym zajęła się Ingegerd Rabow, kierowniczka działu „Elektroniczne źródła” („Elektronische Ressourcen”), założonego w Bibliotece Uniwersyteckiej w Lund w Szwecji w 2001 r.

Ingegerd Rabow wygłosiła referat pt. *Nowa rola bibliotek w komunikacji naukowej – inicjatywa lokalna*. Autorka stwierdziła, iż w obliczu wzrostu cen czasopism, licencji oraz dominacji niektórych oficyn na rynku wydawniczym, bibliotekarze powinni poszukiwać alternatywnych sposobów publikacji naukowych. Problemem globalnym stała się szybka wymiana informacji naukowej. Żadna biblioteka, nawet najbogatsza, nie może pozwolić sobie na nabycie dostępu do wszystkich opublikowanych badań. Dlatego naukowcy i bibliotekarze zaczęli zastanawiać się nad nowymi strategiami, dzięki czemu powstało wiele inicjatyw lokalnych. Jednym z ciekawszych przykładów takiej inicjatywy jest „Lund Virtual Medical Journal”, czyli baza zawierająca wszystkie pełne teksty publikacji pracowników miejscowego Uniwersytetu. „Lund Virtual Medical Journal” stanowi niezależną bazę bibliograficzno-pełnotekstową, dostępną na stronie lvmj.medfak.lu.se

Rabow podkreśliła, iż w tym kontekście przed bibliotekami wyrasta kolejne zadanie – sprostanie wymogom rynku, czasu i konkurencji. Niezwykle ważne przy tym jest, aby nie marginalizować pracy bibliotek, bowiem np. stworzenie niezależnej, lokalnej bazy pełnotekstowej jest bardzo dużym i wymagającym zadaniem.

Wdrażając nowe usługi elektroniczne biblioteki same niejednokrotnie stwarzają wrażenie, iż przedsięwzięcia te użytkownikom kojarzą się z działalnością wydawnictw (np. dostęp do czasopism on-line), a nie bibliotek. Jednakże my, bibliotekarze, powinniśmy zauważyć to niebezpieczeństwo i sprawić, by nie postrzegano nas jako bierne ogniwo w procesie elektronicznej informacji naukowej. Praca bibliotek powinna być zauważana i doceniana. Rabow swoje wystąpienie zakończyła hasłem „Give the initiatives back to the libraries!”, czyli oddajmy inicjatywę z powrotem do bibliotek, powróćmy do nich jako do źródła oferującego sprawdzoną i kompletną informację.

Pomimo licznych wystąpień uczestnikom warsztatów pozostało jeszcze sporo czasu na rozmowy kularowe, na osobistą wymianę doświadczeń, nawiązanie nowych i odświeżenie starych znajomości. Zaś bogaty program kulturalny przybliżył uczestnikom kraj i jego historię. Więcej informacji można znaleźć pod adresem www.namhi.org

Następną konferencję EAHIL pod hasłem „Przyszłość bibliotek medycznych i szpitalnych” zaplanowano na wrzesień 2004 r. w Santander w Hiszpanii. W 2007 r. warsztaty EAHIL odbędą się w Krakowie. Wobec wagi zagadnienia, należy już dziś zastanowić się nad ewentualną problematyką warsztatów krakowskich, ich ideą przewodnią oraz proponowaną tematyką referatów.

Na naszym stale zmieniającym się i rozwijającym polu zawodowym, oscylującym między technologiami informatycznymi i rosnącymi oczekiwaniami użytkowników, bibliotekarze muszą stale aktualizować swoją wiedzę i poszerzać swoje profesjonalne umiejętności. Konferencje i warsztaty EAHIL są najlepszą okazją do wymiany doświadczeń z kolegami z całej Europy, a także miejscem nawiązywania kontaktów zawodowych i osobistych.

Bibliografia

T o r l i ń s k a Barbara: Działalność European Association for Health Information and Libraries. *Biuletyn GBL* 2000 nr 362 s. 71-73

P i o t r o w i c z Aniela, T o r l i ń s k a Barbara: Warsztaty European Association for Health Information and Libraries – Tartu '99. *Biuletyn GBL* 2000 nr 362 s. 103-107

P i o t r o w i c z Aniela, G r z ą d z i e l e w s k a Ewa, T o r l i ń s k a Barbara: Sprawozdanie z 8TH European Conference of Medical and Health Libraries Cologne, September 16-21 2002. *Biuletyn GBL* 2002 nr 366 ds. 117-119

W i e n h o l z H.: Der Nordic-Baltic EAHIL Workshop in Oslo
Online: http://www.agmb.de/mbi/2003_3/03-09-12

Dr Barbara Niedźwiedzka
Kraków – CM UJ

ROLA BIBLIOTEKARZY MEDYCZNYCH W BADANIACH TYPU: OCENA TECHNOLOGII MEDYCZNYCH (HEALTH TECHNOLOGY ASSESSMENT)

Co to jest ocena technologii medycznych?

Termin „ocena technologii w ochronie zdrowia (HTA)” jest używany na określenie oceny kosztów, efektywności a także innych konsekwencji stosowania określonych metod przez profesjonalistów medycznych w celu promowania zdrowia, zapobiegania i leczenia chorób a także poprawy rehabilitacji i opieki długoterminowej” (Department of Health, National Health Service, U.K. 1994).

„Ocena technologii w ochronie zdrowia jest to rodzaj badań robionych dla celów polityki zdrowotnej, które oceniają krótko- i długo-terminowe konsekwencje (społeczne ekonomiczne, etyczne, prawne) stosowania określonej technologii. Celem oceny technologii jest dostarczenie politykom zdrowotnym informacji na temat możliwych wyborów” (Banta and Luce 1993).

„Ocena technologii w ochronie zdrowia... to sformalizowana analiza technologii zdrowotnej, zestawu powiązanych z sobą technologii lub problemów wiążących się z daną technologią, której celem jest wspomaganie decyzji polityki zdrowotnej” (U.S. Congress, Office of Technology Assessment 1994).

„Ocena technologii w ochronie zdrowia to ewaluacja technologii medycznych – włączając w to procedury, wyposażenie i leki. Ewaluacja ta wymaga interdyscyplinarne-